

a què es refereixen els articles 12, 13, 14 i 15 de la Llei per a la regulació del règim de les empreses d'inserció.

e) Incomplir les obligacions assumides en el contracte de treball amb relació al procés personal d'inserció de cada treballador o no posar en pràctica les mesures concretes que prevegi el procés esmentat.

2. Són infraccions molt greus:

a) Desenvolupar les activitats sense complir l'objectiu primordial de les empreses d'inserció d'integració sociolaboral de les persones en situació d'exclusió social.

b) Obtenir o gaudir indegudament de subvencions o ajudes establertes en els programes de suport a la inserció sociolaboral, finançades o garantides totalment o en part per l'Estat o per les comunitats autònomes en el marc de l'execució de la legislació laboral alienes al règim econòmic de la Seguretat Social.»

Disposició final segona. *Normes d'aplicació i desplegament de la Llei.*

1. En el que no prevegi aquesta norma, i en allò que sigui aplicable, preval el que disposa la vigent Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i de procediment administratiu comú.

2. El Govern, per mitjà de Reial decret, pot modificar els col·lectius que es consideren en situació d'exclusió social d'acord amb l'article 2.1, amb l'informe previ emès per les comunitats autònomes i amb la consulta prèvia a les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, incloent-hi les del sector afectat.

3. Es faculta el Govern per dictar totes les altres disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'aplicació d'aquesta Llei. Igualment, les comunitats autònomes poden dictar les disposicions necessàries per al desenvolupament i l'aplicació d'aquesta Llei en el marc de les seves competències.

Disposició final tercera. *Modificació de la disposició addicional segona (exclusió social i foment de l'ocupació) de la Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la millora del creixement i de l'ocupació.*

Es dona nova redacció a la disposició addicional segona (exclusió social i foment de l'ocupació) de la Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la millora del creixement i de l'ocupació, que queda redactada de la manera següent:

«Als efectes del Programa de foment de l'ocupació que regula la secció 1a del capítol I d'aquesta Llei, la situació d'exclusió social s'ha d'acreditar per la pertinença a algun dels col·lectius que relaciona l'apartat 1 de l'article 2 de la Llei per a la regulació del règim de les empreses d'inserció.»

Disposició final quarta. *Registre administratiu d'empreses d'inserció.*

El Govern, a proposta del Ministeri de Treball i Afers Socials, ha d'aprovar en un termini no superior a sis mesos a partir de la publicació d'aquesta norma al «Butlletí Oficial de l'Estat», el reglament de funcionament del Registre Administratiu d'empreses d'inserció, que ha d'incloure les normes de coordinació i intercanvi d'informació registral i estadística amb els registres competents de les comunitats autònomes.

Disposició final cinquena. *Fonament constitucional.*

Aquesta Llei es dicta a l'empara de la competència exclusiva de l'Estat, atribuïda per l'article 149.1.7a de la Constitució, en matèries de legislació laboral, i sens perjudici de les competències de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla en matèria d'assistència social.

Disposició final sisena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor al cap de trenta dies de la seva publicació al «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 13 de desembre de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

21493 LLEI 45/2007, de 13 de desembre, per al desenvolupament sostenible del medi rural. («BOE» 299, de 14-12-2007.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.
Sapigueu: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

I

La importància actual del medi rural a Espanya, que integra el 20 per cent de la població, que s'eleva fins al 35 per cent si s'hi incloguessin les zones periurbanes i afecta el 90 per cent del territori, i el fet que en aquest immens territori rural hi hagi la totalitat dels nostres recursos naturals i una part significativa del nostre patrimoni cultural, així com les noves tendències observades en la localització de l'activitat econòmica i residencial, confereixen a aquest medi una rellevància més gran de la que li ha concedit la nostra història recent.

L'intens desenvolupament econòmic esdevingut al nostre país durant les últimes dècades, que ha donat lloc a un salt molt significatiu en els nivells de renda i benestar dels ciutadans, s'ha concentrat, de la mateixa manera que ha passat en els països del nostre entorn, en el medi més urbà i en menys intensitat a les zones més rurals. Aquest fenomen, característic del desenvolupament econòmic modern, es manifesta en la persistència d'un endarreriment econòmic i social relatiu en el medi rural, per causes econòmiques, socials i polítiques que són evitables.

La majoria dels països més desenvolupats del món tenen polítiques específiques de desenvolupament rural per millorar la situació de les seves zones rurals. Així ha passat als principals països europeus, i a la mateixa Unió Europea, en què les mesures de política rural han constituït una part significativa de la política de cohesió i de la política agrària comuna.

Espanya ha cobert l'absència d'una política rural pròpia fins al present amb l'aplicació de reglaments comunitaris, però necessita dotar-se d'una legislació adequada

per al foment del desenvolupament del medi rural, ja que a la nova Europa del segle XXI la política rural tendeix a dependre subsidiàriament dels estats membres.

La definició d'aquesta política rural ha de tenir com a referent les polítiques comunes europees i les orientacions comunitàries, com ara l'Estratègia de Lisboa de 2000 en relació amb l'ocupació i la competitivitat o la Declaració de Göteborg de 2001, en relació amb l'assoliment d'un desenvolupament sostenible. Però, alhora, és necessari establir una política rural pròpia, plenament adaptada a les nostres condicions econòmiques, socials i mediambientals particulars.

Tota política rural ha de buscar una major integració territorial de les zones rurals, facilitar una relació de complementarietat entre el medi rural i l'urbà, i fomentar en el medi rural un desenvolupament sostenible. Aquesta iniciativa ha de partir de l'Estat, concertar-se amb les comunitats autònomes i les entitats locals, respectant el marc competencial, i promoure la participació del sector privat.

Pel que fa al seu abast, es tracta d'una Llei que comprèn tot tipus d'accions i mesures de desenvolupament rural sostenible, tant d'origen nacional com comunitari, aplicades per l'Administració General de l'Estat i concertadament amb les altres administracions públiques, segons les seves respectives competències.

Així mateix, l'abast d'aquest conjunt d'accions i mesures és rellevant, pretén portar a terme un impuls de desenvolupament a les zones rurals i, prioritàriament, a les que tenen un grau més elevat d'endarreriment relatiu, sigui quina sigui la seva localització dins de l'Estat. Aquesta és una Llei que defineix una acció política de primer ordre pel volum de població potencialment beneficiària, per l'amplitud del territori d'actuació afectat, i per la quantitat de recursos financers públics i privats que s'hi veuran compromesos.

Quant al contingut, la Llei persegueix la millora de la situació socioeconòmica de la població de les zones rurals i l'accés a uns serveis públics suficients i de qualitat. En particular, es concedeix una atenció preferent a les dones i els joves, dels quals depèn en gran mesura el futur del medi rural.

És una Llei d'orientació territorial, cosa que implica que ha de ser aplicada tenint en compte criteris i directrius d'ordenació territorial. Singularment, la Llei preveu zones rurals diferenciades segons una tipologia establerta, defineix zones rurals prioritàries i preveu l'establiment d'un pla per zona rural.

Les accions i mesures previstes a la Llei són multisectorials i mediambientals. De manera coherent, reflecteixen la nova realitat d'un medi rural econòmicament cada vegada més diversificat i al qual es reconeix una important multifuncionalitat per a la societat en el seu conjunt.

Finalment, l'aplicació d'aquesta Llei requereix un elevat grau de governança. Per a això s'estableixen instruments de programació i col·laboració entre administracions, principalment un programa de desenvolupament rural sostenible plurianual, i es promou i s'incentiva la participació del sector privat en el procés de desenvolupament rural sostenible.

II

La Llei consta de 40 articles distribuïts en quatre títols i nou disposicions complementàries.

El títol preliminar recull l'objecte de la Llei, els objectius generals i específics, i diverses definicions.

L'objecte bàsic de la Llei és regular i establir mesures per afavorir un desenvolupament sostenible del medi rural, mitjançant l'acció de l'Administració General de l'Estat i la concertada amb les altres administracions públiques. Els seus objectius generals són simultàniament econòmics, socials i mediambientals.

Els objectius específics orienten el contingut de la Llei i defineixen les mesures generals possibles per perseguir un desenvolupament rural sostenible. Aquestes mesures cobreixen una gran varietat d'objectius, des dels orientats a la diversificació de l'activitat econòmica i la millora d'infraestructures i equipaments públics, fins als de prestació de serveis socials bàsics i l'assoliment d'una qualitat ambiental en el medi rural.

El títol I, Programació per al desenvolupament rural sostenible, constitueix el contingut fonamental de la Llei. Al capítol I es configura el Programa de desenvolupament rural sostenible. El Programa és l'instrument principal per a l'aplicació de la Llei, perquè s'hi han de concretar les mesures de política rural, els procediments i els mitjans per portar-les a terme.

El capítol II defineix l'àmbit territorial d'aplicació. Es mostra una dimensió actual de la ruralitat, que integra els nuclis urbans com a elements dinàmics i funcionals necessaris per al desenvolupament rural, i estableix una tipologia de zones que reconeix la diversitat rural existent i la necessitat d'una atenció diferenciada.

Així mateix, l'adopció del principi d'igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes, i l'atenció social prioritària a diversos grups de població respon a la consideració de fomentar un desenvolupament rural socialment just i viable, especialment pel que fa a la presència de les dones i dels joves.

El capítol III estableix criteris de cooperació entre administracions públiques. Aquesta cooperació condicióna l'adequada aplicació de la Llei, per a la qual cosa els convenis de col·laboració constitueixen un instrument bàsic. Amb aquesta mateixa finalitat es preveu l'adopció de directrius estratègiques territorials d'ordenació rural i de plans per zona rural.

El capítol IV fixa els instruments per al seguiment i l'avaluació del Programa, tant de caràcter intern i comptant amb la participació de les comunitats autònomes, com extern, mitjançant la tramesa d'un informe periòdic al Senat.

El capítol V determina les accions generals de l'Administració General de l'Estat per al desenvolupament rural sostenible. S'hi recullen accions per promoure una agricultura suficient i compatible amb un desenvolupament rural sostenible, es presta una atenció preferent als professionals de l'agricultura i prioritària als titulars d'exploacions territorials i es preveu l'establiment d'una adequada planificació ambiental, singularment per protegir les zones rurals de més valor mediambiental.

El capítol VI conté les mesures de desenvolupament rural que ha de concertar l'Administració General de l'Estat amb les altres administracions públiques. La definició d'aquestes mesures de desenvolupament rural serveix de base per orientar el contingut del Programa.

Aquestes mesures s'agrupen per tipus de matèries. En primer lloc, es tenen en compte les mesures de foment de la diversificació econòmica. Es parteix de fomentar la consolidació del sector agroalimentari i de potenciar la seguretat alimentària, juntament amb el suport a l'activitat econòmica vinculada a la indústria, el comerç, el turisme i altres serveis, i la necessitat de generar nous tipus d'activitats locals.

Les mesures de creació i manteniment de l'ocupació preveuen actuacions públiques de suport i formació, especialment per a les dones i els joves, i a les zones rurals prioritàries. De la mateixa manera, entre les mesures d'infraestructures, equipaments i serveis bàsics s'inclou millorar el transport públic, assegurar el proveïment energètic, implantar el tractament de residus i recolzar la dotació de serveis públics municipals.

Una atenció especial mereixen les mesures a favor de promoure la producció i l'ús d'energies renovables, i la seva relació amb l'adaptació d'activitats i usos als efectes del canvi climàtic. Així mateix, es concedeix una impor-

tància singular a les mesures per al foment de l'eficiència, l'estalvi i el bon ús de l'aigua, singularment pel que fa a la modernització de regadius.

Les mesures per potenciar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació, completant i millorant la cobertura de les telecomunicacions en tot el medi rural, pretenen afavorir l'activitat econòmica i la millora dels serveis. De la mateixa manera, es preveu reforçar les mesures per incrementar la seguretat ciutadana a les àrees rurals, i en particular les que tenen per objecte protegir la conservació del medi natural.

Les mesures relatives a l'accés de la població rural a uns serveis públics bàsics de qualitat preveuen l'educació i la cultura, a través de l'atenció específica a una gran varietat d'aspectes en relació amb els alumnes i els centres, però també amb el manteniment d'uns equipaments i una oferta cultural suficients. De manera complementària, les mesures sanitàries requereixen una adaptació del sistema públic de salut a les necessitats del medi rural, complementant les infraestructures sanitàries, mantenint i millorant els equipaments, i garantint l'accés a una atenció sanitària especialitzada de qualitat en tot tipus de zones rurals.

Es preveuen mesures per propiciar que els empleats públics, preferentment els docents i sanitaris, s'estabilitzin en el medi rural. Al seu torn, les mesures de protecció social promouen la posada en marxa del sistema per a l'autonomia i l'atenció a la dependència, persegueixen la integració social dels immigrants i recolzen la millora dels programes socials en el medi rural.

Finalment, les mesures es dirigeixen a fer compatible el desenvolupament urbanístic amb el manteniment del medi ambient rural, a facilitar l'accés a l'habitatge, especialment dels joves, i a afavorir la recuperació del patrimoni arquitectònic rural.

El títol II, finançament de les mesures per al desenvolupament rural sostenible, contempla els criteris generals per a l'assignació de la despesa derivada del Programa entre les administracions públiques. En particular, destaca el possible cofinançament per part de l'Estat de les mesures que siguin concertades amb les altres administracions públiques, així com la creació d'un programa pressupostari únic en els pressupostos generals de l'Estat que identifiqi la seva aportació total al finançament del Programa.

Finalment, el títol III, disposicions organitzatives, estableix diversos instruments necessaris per a l'aplicació de la Llei. Del bon funcionament d'aquests instruments, i molt especialment del Consell per al Medi Rural, l'organisme de coordinació i cooperació entre les administracions públiques, depèn la correcta aplicació de la Llei.

III

La Llei pretén contribuir a fer que els ciutadans que viuen en municipis rurals puguin fer un nou salt qualitatiu en el seu nivell de desenvolupament, i que l'immens territori rural i una bona part de la població del país puguin obtenir les millores suficients i duradores que necessiten. Tot això en un nou context històric, influït per una realitat postindustrial i globalitzada, que genera nous riscos però també nous reptes i oportunitats per al medi rural.

Aquesta és una Llei de foment d'un desenvolupament sostenible del medi rural, que persegueix promoure accions públiques i incentivar iniciatives privades de desenvolupament rural per a l'assoliment simultani d'objectius econòmics, socials i mediambientals. El futur del medi rural necessita un model de desenvolupament sostenible.

Es tracta, així mateix, d'una Llei l'aplicació de la qual requereix la col·laboració de totes les administracions públiques. Les bases en què es fonamenta la construcció del nostre Estat autònom serveixen de referència per a la definició de les mesures i els instruments de política

rural, perquè siguin aplicats amb el màxim nivell d'eficàcia i d'eficiència.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. *Objecte de la Llei.*

1. Aquesta Llei té per objecte regular i establir mesures per afavorir el desenvolupament sostenible del medi rural per tal com suposen condicions bàsiques que garanteixen la igualtat de tots els ciutadans en l'exercici de determinats drets constitucionals i per tal com tenen el caràcter de bases de l'ordenació general de l'activitat econòmica en aquest medi.

2. Aquesta Llei, sense perjudici de les competències atribuïdes a les comunitats autònomes en els seus respectius estatuts d'autonomia, determina objectius per a les polítiques de desenvolupament rural sostenible de les administracions públiques, regula el marc normatiu de l'acció de l'Administració General de l'Estat en l'àmbit de les seves competències i estableix els criteris i instruments de col·laboració amb la resta de les administracions públiques, en les matèries relacionades amb el desenvolupament sostenible del medi rural, amb la finalitat d'assolir una acció pública coordinada i complementària en aquest àmbit que millori la cohesió econòmica i social entre els diversos territoris, així com la protecció i l'ús sostenible dels ecosistemes i recursos naturals.

Article 2. *Objectius.*

1. Són objectius generals d'aquesta Llei:

a) Mantenir i ampliar la base econòmica del medi rural mitjançant la preservació d'activitats competitives i multifuncionals, i la diversificació de la seva economia amb la incorporació de noves activitats compatibles amb un desenvolupament sostenible.

b) Mantenir i millorar el nivell de població del medi rural i elevar el grau de benestar dels ciutadans, assegurant uns serveis públics bàsics adequats i suficients que garanteixin la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació, especialment de les persones més vulnerables o en risc d'exclusió.

c) Conservar i recuperar el patrimoni i els recursos naturals i culturals del medi rural a través d'actuacions públiques i privades que permetin la seva utilització compatible amb un desenvolupament sostenible.

2. En particular, les polítiques de desenvolupament rural sostenible de les administracions públiques que derivin d'aquesta Llei s'han d'orientar a la consecució dels objectius següents:

a) Fomentar una activitat econòmica continuada i diversificada en el medi rural, mantenint un sector agrícola, ramader, forestal i derivat de la pesca, i impulsant la creació i el manteniment de l'ocupació i la renda en altres sectors, preferentment a les zones rurals considerades prioritàries.

b) Dotar el medi rural, i en particular els nuclis de població, de les infraestructures i els equipaments públics bàsics necessaris, especialment en matèria de transports, energia, aigua i telecomunicacions.

c) Potenciar la prestació d'uns serveis públics bàsics de qualitat, adequats a les característiques específiques del medi rural, en particular en els àmbits de l'educació, la sanitat i la seguretat ciutadana.

d) Tenir en compte les necessitats particulars dels ciutadans del medi rural en la definició i l'aplicació de les polítiques i les mesures de protecció social, i adequar els programes d'atenció social amb la finalitat de garantir-ne l'efectivitat en aquest medi.

e) Aconseguir un alt nivell de qualitat ambiental en el medi rural, i prevenir el deteriorament del patrimoni natural, del paisatge i de la biodiversitat, o facilitar la seva recuperació, mitjançant l'ordenació integrada de l'ús del territori per a diferents activitats, la millora de la planificació i de la gestió dels recursos naturals i la reducció de la contaminació a les zones rurals.

f) Facilitar l'accés a l'habitatge en el medi rural, i afavorir una ordenació territorial i un urbanisme adaptats a les seves condicions específiques, que garanteixi les condicions bàsiques d'accessibilitat, que atenguin la conservació i la rehabilitació del patrimoni construït, persegueixin un desenvolupament sostenible i respectin el medi ambient.

g) Fomentar la participació pública en l'elaboració, implementació i seguiment dels programes de desenvolupament rural sostenible a través de polítiques de conscienciació, capacitació, participació i accés a la informació.

h) Garantir el dret que els serveis en el medi rural siguin accessibles a les persones amb discapacitat i les persones grans.

Article 3. *Definicions.*

Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per:

a) Medi rural: l'espai geogràfic format per l'agregació de municipis o entitats locals menors definit per les administracions competents que tinguin una població inferior a 30.000 habitants i una densitat inferior als 100 habitants per km².

b) Zona rural: àmbit d'aplicació de les mesures derivades del Programa de desenvolupament rural sostenible regulat per aquesta Llei, d'amplitud comarcal o subprovincial, delimitat i qualificat per la comunitat autònoma competent.

c) Municipi rural de mida petita: el que tingui una població resident inferior als 5.000 habitants i estigui integrat en el medi rural.

TÍTOL I

Programació per al desenvolupament rural sostenible

Article 4. *Disposició general.*

1. La programació de l'acció de les administracions públiques en relació amb el medi rural ha de perseguir la seva adequació al principi de desenvolupament sostenible, d'acord amb els objectius assenyalats a l'article 2 d'aquesta Llei, i s'ha d'articular les formes de col·laboració interadministrativa en aquest àmbit.

2. El Consell per al Medi Rural pot elaborar criteris comuns per a la col·laboració entre les administracions públiques en les seves programacions, i en especial per a l'aplicació del Programa de desenvolupament rural sostenible a què es refereix aquesta Llei.

CAPÍTOL I

Del Programa de desenvolupament rural sostenible

Article 5. *Programa de desenvolupament rural sostenible.*

1. El Programa de desenvolupament rural sostenible es configura com l'instrument principal per a la planificació de l'acció de l'Administració General de l'Estat en relació amb el medi rural, s'ha d'elaborar en coordinació amb les comunitats autònomes i d'acord amb les previsions establertes en aquesta Llei; i ha de concretar els objectius, i els plans i les actuacions sectorials a desenvolupar per

l'esmentada Administració i els que siguin concertats amb les administracions de les comunitats autònomes.

2. El Programa, amb caràcter previ a la seva aprovació, ha de ser sotmès a l'informe del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.

3. El Programa de desenvolupament rural sostenible ha de ser aprovat pel Govern, mitjançant un reial decret acordat en Consell de Ministres, i té caràcter plurianual.

4. El Govern pot acordar modificacions en el Programa, amb l'informe previ del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.

5. L'execució del Programa de desenvolupament rural sostenible l'han de portar a terme les administracions competents.

Article 6. *Determinacions del Programa.*

Per a cada una de les mesures recollides en el Programa de desenvolupament rural sostenible, s'han de determinar, en tot cas, els aspectes següents:

a) Els objectius per aconseguir d'entre els establerts en aquesta Llei, i els plans i les actuacions específics a realitzar per l'Administració competent, en cada cas, durant el període previst.

b) Els tipus de zones rurals als quals siguin aplicables en cada cas les mesures previstes.

c) Les condicions que han de reunir, si s'escau, els beneficiaris de les mesures.

d) Els criteris i els instruments de finançament i presupost, previstos per a la seva execució i els indicadors adequats per a la seva avaluació.

Article 7. *Atenció social prioritària.*

El Programa de desenvolupament rural sostenible ha d'incloure mesures destinades a satisfer necessitats i demandes socials de grups de població que requereixin una atenció prioritària, en particular, les dones, els joves, la gent gran i les persones amb discapacitat.

Article 8. *Igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes.*

Les mesures contingudes en el Programa de desenvolupament rural sostenible han de respectar el principi d'igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes en el medi rural. Així mateix, es poden preveure mesures d'acció positiva a favor de les dones en el medi rural, encaminades a superar i evitar situacions de discriminació de fet per raó de sexe.

CAPÍTOL II

Àmbit territorial d'aplicació

Article 9. *Zones rurals.*

El Programa de desenvolupament rural sostenible és aplicable als termes municipals del medi rural que estiguin integrats a les zones rurals delimitades i qualificades com a tals, d'acord amb el que preveu l'article següent.

Article 10. *Delimitació i qualificació de zones rurals.*

1. Per a l'aplicació del Programa de desenvolupament rural sostenible, les comunitats autònomes han de portar a terme la delimitació i qualificació de les zones rurals definides a l'article 3 b) en el seu respectiu territori, d'acord amb els tipus següents:

a) Zones rurals a revitalitzar: aquelles amb escassa densitat de població, elevada significació de l'activitat agrària, baixos nivells de renda i un important aïllament geogràfic o dificultats de vertebració territorial.

b) Zones rurals intermèdies: aquelles de baixa o mitjana densitat de població, amb una ocupació diversificada entre el sector primari, secundari i terciari, baixos o mitjans nivells de renda i distants de l'àrea directa d'influència dels grans nuclis urbans.

c) Zones rurals periurbanes: aquelles de població creixent, amb predomini de l'ocupació en el sector terciari, nivells mitjans o alts de renda i situades a l'entorn de les àrees urbanes o àrees densament poblades.

2. Les zones rurals de la lletra a) de l'apartat anterior, així com les àrees integrades a la Xarxa Natura 2000 i els municipis rurals de mida petita de les lletres b) i c) de l'esmentat apartat, tenen la consideració de zones rurals prioritàries als efectes de l'aplicació del Programa.

3. Excepcionalment, en la delimitació s'hi poden incloure municipis que no compleixin alguna de les condicions previstes a l'article 3 a) d'aquesta Llei quan l'homogeneïtat i la funcionalitat de la zona ho exigeixin.

4. Amb la finalitat de promoure una aplicació equilibrada d'aquesta Llei i els seus instruments de desenvolupament, el Consell per al Medi rural ha d'adoptar criteris comuns per a la qualificació de les zones rurals prevista a l'apartat 1 del present article.

CAPÍTOL III

Cooperació entre administracions públiques

Article 11. *Convenis de col·laboració.*

1. La concertació entre l'Administració General de l'Estat i cadascuna de les administracions de les comunitats autònomes, en el marc del Programa de desenvolupament rural sostenible, s'ha de portar a terme mitjançant els corresponents convenis de col·laboració, que han de recollir els plans i les actuacions a realitzar conjuntament durant el període d'aplicació corresponent.

2. Els convenis de col·laboració a què es refereix l'apartat anterior han de contenir, en tot cas, per a cada un dels plans i les actuacions que siguin objecte d'acord, els punts a què es refereix l'article 6 d'aquesta Llei.

Article 12. *Directrius estratègiques territorials d'ordenació rural.*

1. Per tal de contribuir a l'ordenació del medi rural, les comunitats autònomes han d'adoptar directrius estratègiques territorials d'ordenació rural.

2. Aquestes directrius han d'orientar i, si s'escau, condicionar la localització territorial de les mesures derivades del Programa, i afavorir la compatibilitat dels plans i les actuacions que es portin a terme a cada zona rural en funció de les seves característiques i potencialitats.

3. Les directrius han de tenir en compte, en tot cas, el que estableixin el Pla estratègic nacional del patrimoni natural i la biodiversitat, els plans d'ordenació dels recursos naturals i el Pla nacional de qualitat ambiental agrícola i ramadera a què es refereix l'article 19 d'aquesta Llei.

Article 13. *Pla per zona rural.*

Per tal de garantir la complementarietat i coherència de les mesures derivades del Programa de desenvolupament rural sostenible, promovent estratègies de desenvolupament rural per zones, s'ha d'elaborar un pla per zona rural, que ha de ser aprovat per les comunitats autòno-

mes, que reculli les actuacions que les administracions competents en cada cas hagin de portar a terme en aquesta zona.

CAPÍTOL IV

Seguiment i avaluació

Article 14. *Seguiment intern.*

Per reglament, amb l'informe previ del Consell per al Medi Rural i de la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural, s'han d'establir les formes de seguiment del compliment i l'avaluació del Programa de desenvolupament rural sostenible, i s'ha de garantir, en tot cas, la participació de les comunitats autònomes implicades, a les quals correspon l'execució si així ho preveuen els seus estatuts d'autonomia. En qualsevol cas, l'avaluació ha d'incloure els indicadors definits en el Programa de desenvolupament rural sostenible.

Article 15. *Seguiment extern.*

El Govern ha de remetre al Senat un informe biennal sobre el compliment del Programa de desenvolupament rural sostenible.

CAPÍTOL V

Accions generals per al desenvolupament rural sostenible

Article 16. *Suport a l'agricultura territorial.*

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves respectives competències, han de promoure el manteniment i la millora d'una activitat agrícola, ramadera i forestal suficient i compatible amb un desenvolupament sostenible del medi rural, en particular a les zones rurals prioritàries o qualificades d'agricultura de muntanya, mitjançant:

a) La prestació d'una atenció preferent als professionals de l'agricultura, i d'aquests prioritàriament als que siguin titulars d'una explotació territorial. Aquesta preferència s'aplica, en particular, en l'assignació de drets de producció o de pagament únic de la reserva nacional o derivats d'altres fons o normes comunitàries o nacionals, i en la percepció d'incentius per a la reestructuració sectorial de la política agrària comuna.

b) L'aplicació de les mesures dels reglaments comunitaris relatius a l'ajuda al desenvolupament rural, amb caràcter prioritari, als professionals de l'agricultura titulars d'explotacions territorials.

L'aplicació prioritària d'aquestes mesures s'estén als professionals de l'agricultura titulars d'explotacions qualificades com a ecològiques.

Aquestes mesures s'han d'aplicar amb els nivells de suport màxims possibles quan el beneficiari sigui una dona o un jove agricultor, titular o cotitular d'una explotació, els professionals de l'agricultura, persones físiques que obtinguin almenys el 50 per cent de la seva renda d'activitats agràries, o quan es tracti de cooperatives i societats agràries de transformació d'explotació comunitària del sòl o bestiar.

2. Per contribuir a l'assoliment dels objectius assenyalats a l'apartat anterior, s'ha de regular i fomentar la subscripció de contractes territorials de zona rural.

El contracte territorial és l'instrument que estableix el conjunt de compromisos que han de subscriure entre les administracions públiques i els titulars de les explotacions agràries que orientin i incentivin la seva activitat en

benefici d'un desenvolupament sostenible del medi rural.

La subscripció d'aquests contractes és requisit necessari per beneficiar-se de les prioritats assenyalades a l'apartat anterior, i les seves determinacions s'han d'ajustar a les directrius estratègiques territorials d'ordenació rural. La resta dels requisits, condicions i efectes s'han de determinar per reglament.

3. Als efectes del que preveu aquest article, s'entén per professional de l'agricultura la persona física titular d'una explotació agrícola, ramadera o forestal que requereixi un volum d'ocupació d'almenys una unitat de treball anual i que obtingui almenys el 25 per cent de la seva renda d'activitats agràries.

Així mateix, es considera explotació territorial l'explotació agrícola, ramadera o forestal que tingui una dimensió econòmica inferior a 40 unitats de dimensió econòmica europea quan la titularitat correspongui a una persona física, i estigui localitzada en una zona rural prioritària o en una zona qualificada com d'agricultura de muntanya.

4. També tenen la consideració de professional de l'agricultura les entitats associatives agràries titulars d'explotacions agrícoles, ramaderes o forestals, que requereixin un volum d'ocupació d'almenys una unitat de treball anual. Aquestes explotacions tenen la consideració d'explotació territorial quan la seva dimensió econòmica sigui inferior a les unitats de dimensió econòmica europea establertes pel titular persona física a l'apartat anterior, incrementades en funció del nombre de socis que reuneixin la condició de professional de l'agricultura.

Article 17. *Foment de l'activitat econòmica al medi rural.*

1. El sistema nacional d'incentius econòmics regionals ha de donar un tractament preferent als projectes que, complint els requisits aplicables segons la normativa vigent, es desenvolupin a les zones rurals considerades prioritàries.

2. Els plans nacionals de foment empresarial han d'incloure una atenció diferenciada per a les zones rurals prioritàries i per a les iniciatives empreses per dones o joves, per treballadors autònoms, per les unitats productives formades per petites i mitjanes empreses o per cooperatives.

Article 18. *Infraestructures d'interès general.*

1. El Govern ha d'incloure en el projecte de Llei de pressupostos generals de l'Estat de cada any, amb l'informe previ de la comunitat autònoma en el territori de la qual s'hagi de realitzar la infraestructura, la declaració d'interès general de les obres d'infraestructura, en particular en matèria de transport, energia, aigua, tractament de residus i telecomunicacions, que es considerin necessàries per a la realització de les mesures regulades en aquest títol, i l'execució de les quals competeixi a l'Administració General de l'Estat.

2. L'aprovació dels projectes corresponents a les obres a què es refereix l'apartat anterior porta implícita la declaració d'utilitat pública i la necessitat d'ocupació dels béns i adquisició de drets, a fins d'expropiació forçosa i ocupació temporal, d'acord amb el que preveu la legislació corresponent.

Article 19. *Planificació ambiental.*

1. D'acord amb el que estableix la legislació corresponent, el Govern, en col·laboració amb les comunitats autònomes, i amb la consulta prèvia a les organitzacions professionals agràries més representatives, ha d'aprovar

el Pla estratègic nacional del patrimoni natural i de la biodiversitat i geodiversitat, que ha d'incloure previsions d'actuació en matèria de protecció de sòls i aqüífers, projecció del paisatge, lluita contra la desertificació, reforestació, restauració hidrologicoforestal, prevenció de riscos naturals, prevenció contra incendis i recuperació de la coberta vegetal, amb especial detall per a la protecció contra incendis dels nuclis de població del medi rural i dels espais naturals protegits. Així mateix, es consideren, específicament, les actuacions lligades al manteniment i la protecció dels paisatges protegits i d'interès del medi rural i les àrees de muntanya. S'hi ha d'incloure iniciatives per al coneixement, la protecció i l'ús sostenible del patrimoni geològic, miner i biològic com a recurs científic, cultural i turístic.

2. En els termes establerts a la legislació vigent, les comunitats autònomes han d'aprovar plans i instruments de gestió necessaris per a l'àrea inclosa a la Xarxa Natura 2000 de cadascuna de les zones rurals qualificades i delimitades com a tals d'acord amb el que preveu aquest títol.

3. El Govern, a proposta dels ministeris d'Agricultura, Pesca i Alimentació i de Medi Ambient, i amb la consulta prèvia a les organitzacions professionals agràries més representatives, ha d'aprovar un pla nacional de qualitat ambiental agrícola i ramadera que ha d'incloure subprogrames relatius a reducció, reutilització i gestió sostenible de residus agraris i ramaders, agricultura i ramaderia ecològiques, i a la reducció i l'ús sostenible de fertilitzants i plaguicides agrícoles. Aquest pla ha d'incloure un tractament i mesures especials per a les explotacions incloses a la Xarxa Natura 2000 i per a les que poden contribuir, a través d'un ús més responsable d'aquestes substàncies, a la reducció de la contaminació difusa dels aqüífers i les aigües superficials i costaneres.

CAPÍTOL VI

Mesures per al desenvolupament rural sostenible

Article 20. *Diversificació econòmica.*

Per incentivar la diversificació econòmica en el medi rural, el Programa pot incloure mesures que tinguin per objecte:

a) Fomentar noves activitats d'alt valor afegit, així com els processos d'integració vertical a la cadena alimentària, per garantir la consolidació del sector agroalimentari, silvícola i el derivat de la caça i la pesca a les zones rurals, i l'aplicació de mesures d'identificació dels productes agroalimentaris amb les diverses zones rurals.

b) Potenciar la seguretat alimentària, mitjançant el reforçament dels sistemes de control i seguiment de les produccions en els diversos sectors del sistema agroindustrial, i les mesures per millorar els instruments privats de traçabilitat dels aliments mitjançant la introducció de referències territorials de procedència.

c) Establir programes operatius específics en la programació de les actuacions cofinançades per fons procedents de la Unió Europea, atenent preferentment les zones rurals prioritàries.

d) Recoilar el sector del comerç en el medi rural i la modernització dels equipaments públics comercials, prestant una atenció especial a les zones rurals prioritàries.

e) Fomentar el turisme rural, en particular a través d'una adequada ordenació de l'oferta i la millora de la demanda turística, amb una atenció preferent al foment d'un turisme sostenible a les zones rurals prioritàries, i a l'agroturisme o turisme lligat a l'activitat agrària.

f) Establir programes específics de suport a les iniciatives locals de desenvolupament rural, segons l'enfoca-

ment LEADER de la Unió Europea, per a tota zona rural i preferentment per a les zones rurals prioritàries, que prevegin com a beneficiaris prioritàris les dones, els joves, les persones amb discapacitat, els professionals de l'agricultura, les cooperatives i les entitats associatives agràries.

g) Proposar els recursos geològics que hi ha a l'entorn rural i que poden ser utilitzats per a un desenvolupament sostenible, i donar prioritat a la conservació del medi ambient, el paisatge i el patrimoni natural i cultural.

Article 21. *Conservació de la naturalesa i gestió dels recursos naturals.*

Amb la finalitat de preservar i millorar la qualitat del medi ambient rural i, en especial, de la Xarxa Natura 2000, dels espais naturals protegits, els hàbitats i les espècies amenaçades, el Programa pot contemplar mesures per a:

a) La conservació i restauració dels hàbitats i espècies amenaçades i prioritàries presents de forma natural a les zones rurals prioritàries.

b) La gestió sostenible dels recursos naturals, especialment l'aigua, el sòl, les masses forestals, els espais naturals, la fauna cinegètica i els recursos de pesca continental.

c) El suport als programes d'ús públic dels espais naturals protegits i de la Xarxa Natura 2000.

d) L'educació ambiental i conscienciació pública sobre els valors naturals de les zones rurals qualificades.

Article 22. *Creació i manteniment de l'ocupació.*

Amb la finalitat d'impulsar la creació i el manteniment de l'ocupació en el medi rural, en especial per a dones, joves i persones amb discapacitat, i preferentment a les zones rurals prioritàries, el Programa pot contemplar mesures per a:

a) El suport a la creació d'empreses, a l'autoocupació i a l'ocupació en cooperatives, singularment en els sectors d'activitat econòmica relacionats amb l'ús de noves tecnologies i amb pràctiques innovadores en matèria mediambiental.

b) El manteniment de llocs de treball en sectors productius especialment significatius en el medi rural i la creació d'ocupacions en sectors emergents.

c) El foment de polítiques actives per reduir la temporalitat de l'ocupació en el medi rural. Els contractes territorials de zona rural han d'especificar plans de millora pel que fa a condicions de treball, estabilitat en l'ocupació i prevenció de riscos laborals.

d) La realització de programes de formació professional per a aturats i programes mixtos d'ocupació i formació, especialment en serveis de proximitat i d'atenció a persones dependents.

e) La formació professional de treballadors ocupats, de formació en capacitats empresarials i gerencials, així com la capacitació en noves activitats i tecnologies.

f) El disseny d'activitats per informar i formar els habitants del medi rural sobre la potencialitat d'ús del seu patrimoni natural i cultural. I proposar iniciatives que facilitin la seva implicació en el turisme geològic, ecològic, miner i altres aprofitaments culturals.

Article 23. *Infraestructures, equipaments i serveis bàsics.*

En l'àmbit de les infraestructures locals i els equipaments i serveis bàsics, el Programa de desenvolupament rural sostenible pot establir mesures orientades a:

a) Millorar l'oferta de serveis de transport públic en el medi rural, per permetre l'accés de la població rural als serveis bàsics en condicions d'igualtat, i per facilitar l'accés als esmentats serveis als col·lectius socials que per edat, discapacitat o condicions físiques ho necessitin.

b) Procurar la connectivitat dels nuclis de població del medi rural entre si i amb les àrees urbanes, mitjançant la coordinació de les seves respectives planificacions i dotacions d'infraestructures de transport, i la millora de la xarxa viària rural, per tal de garantir unes condicions d'utilització i seguretat adequades, respectant la integritat i qualitat del paisatge rural i evitant la fragmentació territorial.

c) Potenciar un proveïment energètic sostenible, estable i de qualitat en el medi rural, promovent per part de les administracions públiques i les empreses privades, programes d'extensió d'una xarxa d'energies renovables de baix impacte ambiental i plans específics d'actuacions destinades a la millora de l'eficiència energètica, l'estalvi d'energia i la millora del servei elèctric a l'usuari. De la mateixa manera, respecte a les infraestructures existents, s'han de fer les correccions oportunes per disminuir l'afecció sobre la fauna.

d) Implantar serveis mancomunats o per zona rural de recollida selectiva de residus, la seva gestió ambiental, especialment i per aquest ordre la seva reducció, reutilització i reciclatge, amb la finalitat de millorar la protecció de la salut de les persones i minimitzar l'impacte ambiental.

e) Recolzar la dotació dels serveis públics municipals de prestació obligatòria en els nuclis urbans del medi rural, el seu manteniment i millora, singularment a les zones rurals prioritàries, en el marc de la normativa reguladora de l'Administració local. S'ha d'afavorir específicament la prestació coordinada de serveis públics entre municipis pròxims.

Article 24. *Energies renovables.*

Per potenciar el desenvolupament i la implantació de les energies renovables, el programa pot incloure mesures que tinguin per finalitat:

a) La producció d'energia a partir de la biomassa i dels biocombustibles, incentivant els conreus agrícoles energètics que compleixin criteris de sostenibilitat i la prevenció, la reutilització i el reciclatge, per aquest ordre de prioritat, dels residus, afavorint la valorització energètica per als no reutilitzables ni reciclables.

b) L'aprofitament energètic dels residus agrícoles, ramaders i forestals en el medi rural, potenciant la regeneració i neteja de forests, així com l'activitat del pasturatge, a les zones amb major grau d'abandonament o risc d'incendis.

c) La producció d'energia a partir de la biomassa, en particular la procedent d'operacions de prevenció d'incendis i de plans de gestió forestal sostenible, i la procedent de residus forestals, agrícoles i ramaders.

d) La producció d'energia a partir de biocombustibles, sempre que es tracti de conreus agrícoles energètics adaptats a les circumstàncies locals i compatibles amb la conservació de la biodiversitat.

e) La producció d'energia eòlica i solar, en particular, i els sistemes o projectes tecnològics d'implantació d'energies renovables per a ús col·lectiu o particular tèrmic o elèctric i de reducció de l'ús d'energies no renovables.

f) La substitució del consum públic i privat d'energies no renovables, el manteniment i l'augment de les prestacions de la coberta vegetal com a embornal de CO₂, la reducció de les emissions de diòxid de carboni i altres gasos d'efecte hivernacle, i l'adaptació de les activitats i els usos dels habitants del medi rural a les noves condicions mediambientals derivades del canvi climàtic.

Article 25. *Aigua.*

Per al foment de l'eficiència, l'estalvi i el bon ús dels recursos hídrics en el medi rural, en el marc de la planificació hidràulica corresponent, el Programa pot contenir mesures orientades a:

a) La implantació i execució de plans de gestió integral de recursos hídrics per zones rurals o mancomunitats de municipis, que contemplin la gestió conjunta del cicle integral de l'aigua, les mesures necessàries per a les situacions d'escassetat i sequera i les accions de protecció contra possibles avingudes i inundacions.

Aquests plans constituïran un límit per a les actuacions d'urbanització en el medi rural i s'hauran de tenir en compte en els programes de millora i modernització de regadius.

b) L'ús eficaç i eficient de l'aigua per a regadius, concedint prioritat a les actuacions de modernització lligades a l'estalvi d'aigua, a l'eficiència en l'ús energètic i a l'ús d'energies renovables.

c) L'aprofitament per a reg de les aigües regenerades i utilització d'aigües procedents de la dessalinització d'aigües salobres i marines.

d) L'adequació de les infraestructures de proveïment i sanejament de l'aigua a les necessitats existents en el medi rural i, en particular, a les àrees integrades a la Xarxa Natura 2000.

e) La reducció i prevenció de la contaminació difusa de les aigües subterrànies i superficials.

f) La protecció i recuperació del domini públic hidràulic.

g) La restauració hidrologicoforestal.

h) El compliment dels cabals ecològics i la recuperació dels aqüífers sobreexplotats.

i) El compliment dels objectius d'estat d'aigua establerts pels plans de conca de la Directiva marc de l'aigua.

j) Establir ajudes econòmiques per a la retirada de terres de regadiu o la reducció de la dotació de reg en les zones amb escassetat d'aigua i valors ambientals associats als conreus de secà.

Article 26. *Tecnologies de la informació i la comunicació.*

Per potenciar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació en el medi rural, el Programa pot preveure mesures destinades a:

a) Millorar l'extensió i la qualitat de la cobertura de les telecomunicacions en el medi rural, particularment pel que fa a l'accés a les noves tecnologies de la informació i la comunicació, en telefonia mòbil automàtica, en tecnologies de banda ampla i a la televisió digital terrestre, entre altres vies, i promoure acords d'actuació amb les societats privades concessionàries de la prestació d'aquests serveis.

b) Fomentar la formació i l'ús per part de la població del medi rural, en particular per part de la gent gran, les dones i les persones amb discapacitat, de tecnologies de la informació i la comunicació.

c) Promoure la formació, investigació i innovació tecnològica en els diversos sectors d'activitat econòmica en el medi rural, i la creació de xarxes d'innovació a les zones rurals.

Article 27. *Seguretat ciutadana.*

Amb la finalitat d'incrementar la seguretat dels ciutadans en el medi rural, el Programa pot preveure mesures per:

a) Promoure plans d'acció concertada per garantir el lliure exercici dels drets i les llibertats i la seguretat ciutadana referits específicament a l'àmbit rural, facilitant la

cooperació de la Guàrdia Civil amb els cossos de la policia local, i d'aquests entre si.

b) Millorar la presència de les forces i els cossos de seguretat per mantenir un adequat nivell de seguretat de la població a les zones rurals.

c) Executar un pla integral destinat a la construcció, rehabilitació i ampliació d'aquateraments de la Guàrdia Civil, tenint en compte la població a la qual presta servei en el medi rural.

d) Potenciar els sistemes d'informació i comunicacions de la Guàrdia Civil destinats a la gestió operativa, a fi de millorar el nivell de serveis que es presta als ciutadans en l'àmbit rural.

e) Incrementar les actuacions de protecció al medi ambient rural, reforçant les intervencions del Servei de Protecció de la Naturalesa de la Guàrdia Civil i fomentant els instruments de col·laboració entre les diferents administracions públiques competents.

f) Promoure el desenvolupament de plans de prevenció i protecció contra la violència de gènere i el maltractament cap a les dones en el medi rural.

Article 28. *Educació.*

Per intensificar la prestació d'una educació pública de qualitat, el Programa pot incloure mesures que tinguin per objecte:

a) El manteniment d'una adequada escolarització en els municipis rurals, mitjançant programes d'extensió de l'escolarització infantil, de millora dels resultats educatius de l'ensenyament obligatori, i de foment de l'accés a nivells educatius superiors, prestant una atenció preferent als alumnes de zones rurals prioritàries i als immigrants.

Atenció a la diversitat de l'alumnat i, en particular, als alumnes amb necessitats educatives especials i amb discapacitat.

b) La millora i ampliació de l'equipament dels centres públics educatius, per atendre adequadament els alumnes de l'ensenyament reglat, especialment als municipis rurals de mida petita, i facilitar-ne la utilització per a activitats culturals, educatives i socials pel conjunt de la població.

c) La potenciació de la formació professional dels joves i les dones, mitjançant programes adequats de formació reglada complementats amb formació ocupacional, especialment en noves tecnologies i en tècniques d'ocupació deslocalitzada, i amb pràctiques incentivades en empreses del medi rural.

d) El foment de la pràctica esportiva, millorant les infraestructures esportives, especialment a les zones rurals prioritàries, ordenant els espais d'activitat esportiva en el medi natural i afavorint la integració d'aquestes activitats amb el turisme rural.

Article 29. *Cultura.*

Amb l'objectiu de permetre el manteniment d'una oferta cultural estable i pròxima al medi rural, el Programa pot contenir mesures que tinguin per objecte:

a) Crear xarxes d'espais culturals, que, reutilitzant el patrimoni arquitectònic existent, garanteixin la infraestructura per al seu desenvolupament amb la màxima polivalència, la dimensió adequada per garantir el seu sosteniment i la seva accessibilitat.

b) Impulsar plans d'activitats culturals per zona rural, i afavorir la participació i la iniciativa de tot tipus d'entitats privades.

c) Dotar els municipis rurals de biblioteques públiques.

d) Protegir el patrimoni historicoartístic ubicat en els municipis rurals i fomentar-ne el manteniment i la restauració adequats.

Article 30. *Sanitat.*

Per facilitar l'accés de la població rural a uns serveis públics sanitaris de qualitat, el Programa pot establir mesures que persegueixin:

a) La millora de la sanitat, en particular de l'atenció primària, singularment a les zones rurals prioritàries, que permeti assegurar uns serveis sanitaris bàsics de proximitat a cada zona rural.

a) La posada a disposició dels professionals del sistema nacional de salut, que exerceixen en el medi rural, de les tecnologies i els mitjans més moderns i, en particular, de la telemedicina.

b) La millora de l'accés dels ciutadans que viuen al medi rural a una atenció sanitària especialitzada de qualitat, prestant una atenció singular a les urgències mèdiques.

Article 31. *Ocupació pública.*

Per tal de propiciar l'estabilitat en el medi rural, el Programa pot establir, mitjançant incentius administratius, professionals o econòmics, mesures específiques de suport per als empleats públics que realitzin la seva activitat professional i resideixin en el medi rural, singularment a les zones rurals prioritàries. Aquestes mesures s'han d'aplicar amb caràcter preferent als empleats públics docents i sanitaris.

Article 32. *Protecció social.*

Per millorar la protecció social dels ciutadans que viuen en el medi rural, el Programa pot contenir mesures que tinguin com a objecte:

a) Fer efectiu l'accés a les prestacions i serveis socials en condicions d'equitat, en particular als beneficiaris del sistema per a l'autonomia i l'atenció a la dependència, d'acord amb les condicions particulars del medi rural.

b) Fomentar la integració dels immigrants que resideixin legalment en el medi rural, facilitant la informació laboral, la creació d'establiments d'acollida temporal, l'accés a l'habitatge, l'atenció sanitària i l'educació, especialment en relació amb l'aprenentatge de l'idioma o llengües oficials, l'escolarització i la formació professional.

c) Recolzar i assessorar la dona rural, i els joves, i facilitar la seva inserció laboral.

d) Potenciar el desenvolupament de programes de serveis socials per les diverses entitats supramunicipals.

e) Millorar les condicions laborals, especialment en relació amb la prevenció de riscos laborals.

Article 33. *Urbanisme i habitatge.*

Amb la finalitat de perseguir un desenvolupament urbanístic del medi rural adaptat a les seves necessitats, el Programa pot preveure mesures dirigides a:

a) Fer compatible el desenvolupament urbanístic amb el manteniment del medi ambient, limitant el desenvolupament urbanístic a la disponibilitat d'aigua per a proveïment i a una ordenació territorial prèvia, prestant una atenció especial als municipis que estan localitzats dins l'àrea delimitada per la Xarxa Natura 2000 i, en general, als municipis rurals de mida petita.

b) Facilitar l'accés a l'habitatge dels ciutadans del medi rural, adaptant els règims de protecció pública a les singularitats d'aquest medi i concedint una atenció espe-

cífica als joves, les dones i les persones amb discapacitat.

c) Fomentar la reutilització d'habitatges existents, la rehabilitació d'habitatges i edificis, la preservació de l'arquitectura rural tradicional, i la declaració d'àrees de rehabilitació dels municipis rurals, als efectes de les ajudes públiques que es determinin, per tal de recuperar i conservar el patrimoni arquitectònic rural.

d) Desincentivar l'urbanisme dispers, particularment a les zones rurals periurbanes.

TÍTOL II

Finançament de les mesures per al desenvolupament rural sostenible

Article 34. *Criteri general.*

1. Les mesures de desenvolupament rural que preveu aquesta Llei han de ser finançades per l'Administració General de l'Estat i per les altres administracions públiques participants amb càrrec als pressupostos respectius, d'acord, si s'escau, amb els convenis de col·laboració previstos a l'article 11 d'aquesta Llei.

2. L'aplicació de fons europeus al finançament del Programa queda condicionada al que sigui necessari respecte a les normes comunitàries que els regulen.

Article 35. *Cofinançament estatal.*

1. Les mesures concertades, incloses en el Programa de desenvolupament rural sostenible, han de ser cofinançades per les administracions concurrents i, si s'escau, pels beneficiaris directes.

2. L'Administració de l'Estat ha d'establir el marc normatiu de les ajudes estatals, per regular-ne la destinació, els beneficiaris i les condicions essencials d'atorgament. Les comunitats autònomes, en relació amb aquestes ajudes estatals, poden fixar objectius concrets, regular les condicions d'atorgament dins el marc normatiu estatal, així com la seva gestió i el procediment de concessió corresponent.

3. El finançament estatal s'ha de fixar en una quantia determinada o en forma de percentatge del cost total, en funció del tipus de mesura que s'ha de finançar.

Article 36. *Previsions pressupostàries.*

1. Els pressupostos generals de l'Estat han de contenir els crèdits destinats per l'Estat a la realització de les actuacions específiques de desenvolupament rural, especificats en un programa pressupostari, que identifiqui els corresponents a les actuacions incloses en el Programa de desenvolupament rural sostenible. El programa pressupostari també ha d'especificar els crèdits destinats al cofinançament estatal d'actuacions concertades amb altres administracions previstes en l'esmentat Programa.

2. Quan el Programa de desenvolupament rural sostenible contingui actuacions de naturalesa sectorial incloses en altres programes pressupostaris, s'hi ha de fer constar aquesta circumstància i s'han d'identificar, com a orientats al desenvolupament rural els crèdits previstos per a despeses i projectes d'inversió relatius a aquestes actuacions, així com, si s'escau, els crèdits destinats al cofinançament estatal d'actuacions sectorials concertades.

Article 37. *Memòria econòmica.*

El Programa de desenvolupament rural sostenible ha d'anar acompanyat d'una memòria econòmica del seu

cost que prevegi de manera diferenciada el finançament corresponent a les actuacions estatals i la previsió de cofinançament de les concertades que formin part del Programa.

TÍTOL III

Disposicions organitzatives

Article 38. *Comissió Interministerial per al Medi Rural.*

La Comissió Interministerial per al Medi Rural és l'òrgan col·legiat responsable de dirigir i coordinar l'acció dels diferents departaments ministerials en relació amb el medi rural i, en particular, les mesures de desenvolupament rural regulades en aquesta Llei.

La seva composició i funcionament s'han de determinar per reglament.

Article 39. *Consell per al Medi Rural.*

1. Es crea el Consell per al Medi Rural com a òrgan de coordinació i cooperació entre les administracions públiques, per al desenvolupament sostenible del medi rural.

2. La composició i les funcions del Consell s'han d'establir per reglament, en col·laboració amb les comunitats autònomes i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, quant a associació d'entitats locals d'àmbit estatal amb més implantació.

El Consell està constituït per representants de l'Administració General de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals.

3. Sense perjudici de les competències de cadascuna de les administracions públiques, corresponen al Consell, a més de les funcions atribuïdes expressament per aquesta Llei, l'exercici de les següents:

a) Avaluar la posada en pràctica del Programa de desenvolupament rural sostenible, tenint en compte entre altres aspectes l'evolució dels indicadors definits a l'esmentat programa.

b) Examinar els problemes del medi rural i totes les mesures que es puguin adoptar per resoldre'ls.

c) Acordar la realització de programes conjunts d'actuació entre les administracions públiques orientats a la consecució dels objectius establerts a l'article 2 d'aquesta Llei, en els termes previstos a l'article 7 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Article 40. *Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.*

Es crea la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural com a òrgan de participació, informació i consulta de les entitats associatives relacionades amb el medi rural d'àmbit estatal.

La composició s'ha de determinar per reglament, i s'hi ha de garantir, en tot cas, la participació de les organitzacions professionals, empresarials, ecologistes i sindicals més representatives, vinculades amb el medi rural amb implantació a tot el territori de l'Estat, així com de representants de les xarxes de desenvolupament rural.

Disposició addicional única. *Règim aplicable als sistemes de concert i conveni.*

En virtut del seu règim foral, l'aplicació a la Comunitat Autònoma del País Basc i a la Comunitat Foral de Navarra

del que preveu aquesta Llei s'ha de fer d'acord amb el sistema de concert i conveni, respectivament.

Disposició transitòria única. *Dotació pressupostària inicial.*

Fins que no s'aprovi inicialment el Programa de desenvolupament rural sostenible, d'acord amb les previsions que conté l'article 6 d'aquesta Llei, el programa pressupostari de desenvolupament rural pot dotar de forma agregada els crèdits que contingui per a l'execució d'aquell, sense perjudici de la seva posterior especificació i assignació conforme resulti del Programa aprovat.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries.*

L'apartat 5 de l'article 2, primer paràgraf, queda de la manera següent:

«5. Agricultor professional, la persona física titular d'una explotació agrícola, ramadera o forestal que requereixi un volum d'ocupació d'almenys una unitat de treball anual i que obtingui almenys el 25 per cent de la seva renda d'activitats agràries.»

Disposició final segona. *Primer programa de desenvolupament rural sostenible.*

La constitució i posada en funcionament del Consell per al Medi Rural ha de tenir lloc en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

En el termini màxim de tres mesos des de la constitució del Consell per al Medi Rural, el Govern ha d'aprovar el primer Programa de desenvolupament rural sostenible, que ha d'incloure el període dels cinc anys naturals següents.

Una vegada constituït el Consell per al Medi Rural, i amb suficient antelació a l'aprovació del primer Programa de desenvolupament rural sostenible, ha de quedar constituïda la Mesa d'Associacions de Desenvolupament Rural.

Disposició final tercera. *Pla estratègic nacional del patrimoni natural i de la biodiversitat i Pla nacional de qualitat ambiental agrícola i ramadera.*

1. En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, han de ser aprovats el Pla estratègic nacional del patrimoni natural i de la biodiversitat i el Pla nacional de qualitat ambiental agrícola i ramadera que preveuen els apartats 1 i 3 de l'article 19 d'aquesta Llei.

2. En l'elaboració del subprograma de residus agraris s'han de tenir en compte els plans de residus elaborats que incideixin en els residus agraris o generats en el medi rural, en particular, el Pla nacional integrat de residus 2007-2015.

Disposició final quarta. *Titularitat compartida.*

En virtut del que disposa l'article 30.1 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, el Govern ha de promoure i desenvolupar el règim de cotitularitat de béns, drets i obligacions en el sector agrari i la corresponent protecció de la Seguretat Social.

Disposició final cinquena. *Títol competencial.*

Els articles 19 i 31 tenen caràcter bàsic, d'acord amb el que disposen les regles 23a i 18a de l'article 149.1 de

la Constitució, respectivament. L'article 18 es dicta a l'empara de la regla 24a de l'article 149.1 de la Constitució que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria d'obres públiques d'interès general. L'article 27 es dicta a l'empara del que disposa la regla 29a de l'article 149.1 de la Constitució que atribueix a l'Estat competència exclusiva en matèria de seguretat pública. La resta dels preceptes d'aquesta Llei es dicten a l'empara del que disposa la norma 13a de l'article 149.1 de la Constitució, que atribueix a l'Estat les competències sobre les bases i la coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica.

Disposició final sisena. *Habilitació normativa.*

Es faculta el Govern per dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'execució d'aquesta Llei en les matèries que són competència de l'Estat

Disposició final setena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor al cap de vint dies de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 13 de desembre de 2007.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,

JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

21494 *LLEI 46/2007, de 13 de desembre, de modificació de la Llei 42/1999, de 25 de novembre, de règim del personal del cos de la Guàrdia Civil. («BOE» 299, de 14-12-2007.)*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapiguen: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

La Llei 42/1999, de 25 de novembre, de règim del personal del cos de la Guàrdia Civil, dedica el seu article 83 a la situació d'excedència voluntària a la qual pot passar el personal de la Guàrdia Civil.

L'apartat 1 de l'article esmentat recull els diferents supòsits de pas a la situació d'excedència voluntària, entre aquests, els que figuren a la lletra e) i que tenen l'origen en la cura dels fills, per naturala o adopció o per acolliment permanent o preadoptiu, i en la cura directa d'un familiar, fins al segon grau de consanguinitat o afinitat que, per raons d'edat, accident o malaltia, no es pugui valer per si mateix i no exerceixi cap activitat retribuïda.

Per als supòsits expressament esmentats al paràgraf anterior, el temps màxim en la situació d'excedència que fixa la Llei damunt dita és, respectivament, de tres anys i

un any. En els dos casos s'estableix una situació més favorable respecte als altres supòsits previstos de pas a excedència voluntària ja que, segons es recull a l'article abans esmentat, els qui passin a aquesta situació per a la cura de fills o d'un familiar no estan sotmesos a un temps mínim de permanència, no poden ser immobilitzats en l'escalafó, ni exclosos de l'avaluació corresponent per a l'ascens una vegada transcorreguts els dos primers anys, els és computable el temps en què hagin estat en la situació d'excedència voluntària als efectes de triennis i drets passius i no deixen d'estar subjectes al règim general de drets i obligacions del personal del cos de la Guàrdia Civil, a les lleis penals militars i a la disciplina de l'Institut.

La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, mitjançant el punt quatre de la seva disposició addicional novena va afegir un nou apartat 8 a l'article 29 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, per incorporar el dret de la dona funcionària a sol·licitar una excedència per raó de violència de gènere, amb reserva del lloc de treball durant els sis primers mesos i sent-li computable l'esmentat període als efectes d'ascensos, triennis i drets passius. Aquests drets poden ser prorrogats per períodes de tres mesos, fins a divuit com a màxim, quan l'efectivitat del dret de protecció ho exigeixi.

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, a través de la seva disposició addicional dinovena va modificar els apartats 4 i 8 de l'article 29, abans esmentat. Amb aquestes modificacions s'ha reconegut, d'una banda, el dret de la dona funcionària en excedència per raó de violència de gènere a percebre durant els dos primers mesos de l'excedència les retribucions íntegres i, si s'escau, les prestacions familiars per fill a càrrec; i, de l'altra, s'ha ampliat fins als tres anys el període màxim d'excedència per atendre la cura d'un familiar que estigui a càrrec seu, fins al segon grau inclusivament de consanguinitat o afinitat que, per raons d'edat, accident, malaltia o discapacitat no es pugui valer per si mateix i no exerceixi cap activitat retribuïda. Tant per a aquest supòsit com per al relatiu a la cura dels fills, i a fi de facilitar-ne l'exercici, la norma preveu una ampliació, als dos primers anys, de la reserva del lloc de treball que s'ocupava.

Aquestes previsions també han estat incloses a l'article 89 de la Llei 7/2007, de 12 d'abril, de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, les disposicions del qual, tot i que no són directament aplicables al personal de les forces i cossos de seguretat, sí que ho són si ho determina així la seva legislació específica.

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, damunt esmentada, també va modificar l'article 83.1 e) de la Llei 42/1999, de 25 de novembre, desplegant la situació d'excedència en cas d'acolliment, sempre que la seva durada no sigui inferior a un any, encara que sigui provisional, de menors de fins a sis anys, o de menors d'edat que es trobin discapacitats o que tinguin especials dificultats d'inserció social i familiar.

D'altra banda, l'apartat 3 de l'article 89 de la Llei 7/2007, de 12 d'abril, ha ampliat el supòsit d'excedència voluntària per agrupació familiar, ja previst a la lletra d) de l'article 29.3 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost. Es pot concedir quan el cònjuge resideixi en una altra localitat per haver obtingut i estar ocupant un lloc de treball de caràcter definitiu com a personal funcionari de carrera o laboral fix en qualsevol de les administracions públiques, organismes públics i entitats de dret públic que en depenen o hi estan vinculats, en els òrgans constitucionals o del poder judicial i òrgans similars de les comunitats autònomes, així com a la Unió Europea o en organitzacions internacionals.